



Ársskýrsla 2013



Umsjón og hönnun:**Lífeyrissjóður bænda****Ljósmyndir:**

Kápumynd
bls. 4
bls. 11
bls. 12
bls. 13
bls. 14
bls. 15
bls. 17
bls. 18

Halldóra Ólafs

Íslenska sauðkindin - tvílemba í Grímsey
Dilkur í grösugum haga
Stjórn Lífeyrissjóðs bænda
Lundi
Lundavarp í Grímsey
Í Grímsey
Hestar í Grímsey
Grímsey
Tvílemba

Prentun:**Litróf ehf**

Lífeyrissjóður bænda, Bændahöllinni við Hagatorg, 107 Reykjavík
Sími 563 0300, lsb@lsb.is, www.lsb.is

Ársskýrsla 2013

Efnisyfirlit

bls.

- 4 Stjórn og starfsmenn
- 5 Ávarp stjórnarformanns
- 6 Afkoma - ávöxtun
- 7 Iðgjöld
- 8 Lífeyrir
- 9 Tryggingafræðileg staða
- 10 Verðbréfavíðskipti og lánveitingar
- 10 Verðbréfaeign
- 11 Sjóðfélagalán
- 12 Fjárfestingarstefna
- 16 Áhættustefna
- Ársreikningur**
- 19 Skýrsla stjórnar
- 21 Áritun óháðs endurskoðanda
- 22 Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2013
- 23 Efnahagsreikningur 31. desember 2013
- 24 Yfirlit um sjóðstreymi 2013
- 25 Skýringar
- Annual accounts:**
- 35 Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments 2013
- 36 Balance Sheet as of December 31, 2013
- 37 Cash Flow Statement 2013
- 38 Selected Financial Indicators

Stjórn

Fjármála- og efnahagsráðherra skipar fimm manna stjórn Lífeyrissjóðs bænda til fjögurra ára í senn. Einn þeirra er tilnefndur af Hæstarétti og skal hann vera formaður stjórnarinnar, einn er tilnefndur af landbúnaðarráðherra, tveir af stjórn Bændasamtaka Íslands en einn er skipaður án tilnefningar. Varamenn eru tilnefndir og skipaðir á sama hátt.

Í lok árs 2013 voru í aðalstjórn:

Skúli Bjarnason, formaður,
Guðrún Lárusdóttir,
Vigdís M. Sveinbjörnsdóttir,
Örn Bergsson og
Halldóra Friðjónsdóttir.

Í varastjórn:

Ívar Pálsson,
Karl Kristjánsson,
Gylfi Þór Orrason,
Guðný H. Björnsdóttir og
Esther Finnbogadóttir.

Breytingar urðu á stjórn sjóðsins á árinu 2013. Ingbór Karl Eiríksson hætti í varastjórn og í hans stað var skipuð Esther Finnbogadóttir.

Á árinu 2013 voru haldnir tíu stjórnarfundir en frá stofnun sjóðsins hafa verið haldnir 423 fundir.

Stjórn ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við ákvæði laga nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, sbr. ákvæði í samþykktum fyrir sjóðinn.

Starfsmenn

Í lok árs 2013 störfuðu eftirtaldir starfsmenn hjá sjóðnum:

Ólafur K. Ólafsson, framkvæmdastjóri.
Borghildur Jónsdóttir, bókhald, lána-
innheimta, skýrsluskil.
Sigrún Guðjónsdóttir, iðgjaldainnheimta.
Kristín Margrét Kristjánsdóttir, lífeyris- og
lánamál.
Áslaug Jóhannsdóttir, skráning iðgjalda og
almenn skrifstofustörf.

Ytri endurskoðun fyrir sjóðinn var í höndum PricewaterhouseCoopers ehf. og innri endurskoðun var hjá Ernst & Young ehf.

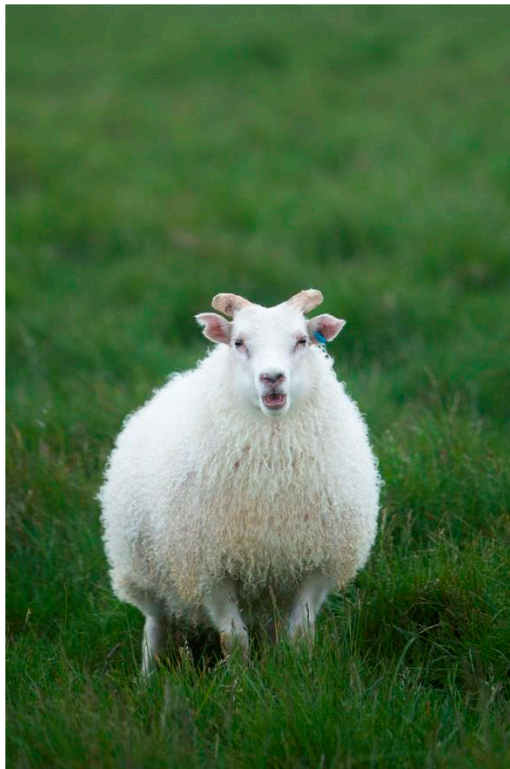
Í lok árs 2013 var endurskoðunarnefndin skipuð þeim Bjarna Jónssyni, sem var formaður, Erni Bergssyni og Guðrúnu Sigríði Sigurjónsdóttur, sem kom í nefndina í stað Guðbjargar H. Jóhannesdóttur á fyrri hluta ársins. Guðbjörgu eru færðar þakkir fyrir vel unnin störf.

Tryggingafræðileg athugun var í höndum Steinunnar Guðjónsdóttur, tryggingastærðfræðings.

Eignastýringarsamningur var við Eignastýringu fagfjárfesta hjá Arion banka.

Lífeyrissjóður bænda er aðili að samningi LL við hóp lækna um örorkumöt, sem Júlíus Valsson læknir er í forsvari fyrir.

Greiðslustofa lífeyrissjóða sér um lífeyrisgreiðslur og ýmsar lífeyrisvinnslur fyrir sjóðinn og rekstur Jóakims, iðgjalda- og réttindakerfis, er í höndum Init ehf.



Dilkur í grösugum haga

Ávarp stjórnarformanns

Lífeyrissjóður bænda er langtímafjárfestir og leggur það sjónarmið til grundvallar fjárfestingum og stýringu á verðbréfaeign sinni í því skyni að hámarka ávöxtun sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma að teknu tilliti til áhættu.

Lífeyrissjóður bænda er meðalstór sjóður og var hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs 2013 27,3 milljarðar króna, hækkaði um 1,8 milljarða króna milli ára eða 7,0%. Hrein eign til greiðslu lífeyris hefur farið vaxandi frá árinu 2008, ekki aðeins miðað við verðlag hvers árs heldur hefur orðið nokkur aukning umfram verðlag.

Lífeyrissjóður bænda er í hópi þeirra lífeyrissjóða sem töpuðu hlutfallslega minnst 2008-2010 eins og fram kemur í úttekt nefndar á fjárfestingum lífeyrissjóðanna í aðdraganda bankahrunsins 2008 og gerð var grein fyrir í ársskýrslu sjóðsins 2011.

Afkoma ársins 2013 var með ágætum og skilaði sjóðurinn 5,6% hreinni raunávöxtun og hefur ávöxtun reynst vera 4,5% að meðaltali síðustu fjögur árin, sem er talsvert umfram það viðmið sem stuðst er við í tryggingafræðilegri athugun lífeyrissjóðanna.

Fjöldi virkra greiðandi sjóðfélaga var 2592 á árinu 2013 og fjöldi lífeyrisþega 3578.

Í lok árs 2013 voru áfallnar skuldbindingar í tryggingafræðilegri athugun 2,46% hærri en eignir sjóðsins, á móti 2,4% í lok árs 2012, og heildarskuldbindingar voru 4,96% umfram heildareignir, á móti 4,6% 2012. Sjóðurinn er innan þeirra marka, sem lög nr. 129/1997 um starfsemi lífeyrissjóða kveða á um.

Áhersla hefur verið á aukin gæði fjárfestinga og gagnsæi í viðskiptum. Mikilvægt er að áfram verði unnt að ávaxta fjármuni með ásættanlegri ávöxtun og lágmarksáhættu. Þannig verða hagsmunir sjóðfélaga sem best tryggðir.

Sjóðurinn veitir bæði verðtryggð og óverðtryggð sjóðfélagalán í samræmi við veðmörk eigna, að hámarki 30 mkr. til allt að 40 ára. Ekkert hámark er vegna lána á fyrsta veðrétti að uppfylltum öðrum skilyrðum í lánareglum sjóðsins. Heimilt er að lána félagi í eigu sjóðfélaga með sjálfskuldar-ábyrgð hans ef eignarhlutur hans í félaginu er að minnsta kosti 25%.



Skúli Bjarnason

Undir lok árs 2012 og á fyrstu mánuðum ársins 2013 tók Fjármálaeftirlitið með vísan til 1. mgr. 8. gr. og 9. gr. laga nr. 87/1998 um opinbert eftirlit og 44. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, starfsemi Lífeyrissjóðs bænda til athugunar og kannaði hvort starfsemin og fjárfestingar væru í samræmi við lög nr. 129/1997. Niðurstöður athugunar FME voru þær að það telur rekstur sjóðsins almennt í viðunandi horfi. Stjórn sjóðsins fagnar niðurstöðu eftirlitsins og lítur á athugun eftirlitsins sem tækifæri til að gera enn betur í starfsemi sjóðsins.

Sjóðurinn byggir á varfærinni en metnaðarfullri fjárfestingarstefnu og hefur hann komið vel út úr öllum skoðunum, einnig að því er varðar rekstur. Sjóðurinn veitir sambærileg réttindi og aðrir sjóðir, en hjá honum er mikil sérþekking á högum bænda.

Að lokum vil ég þakka stjórnarmönnum, starfsfólki sjóðsins, endurskoðendum, tryggingastærðfræðingi og fjárvörsluaðilum fyrir vel unnin störf á árinu 2013. Forsvarsmönnum og starfsfólki Bændasamtakanna er einnig þakkað gott samstarf.

Sjóðfélögum og lífeyrisþegum sjóðsins óska ég velfarnaðar í framtíðinni.

Skúli Bjarnason
stjórnarformaður

Afkoma – ávöxtun

Hrein eign til greiðslu lífeyris nam 27,3 milljörðum króna í árslok 2013, hækkaði um 1,8 milljarða króna milli ára eða 7,0%.

Hrein eign til greiðslu lífeyris hefur vaxið frá bankahrunsárinu 2008, ekki aðeins miðað við verðlag hvers árs heldur hefur orðið nokkur aukning umfram hækkun verðlags.

Ávöxtun á árinu 2013 var 9,6% sem samsvarar 5,7% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun nam 5,6% á árinu 2013, á móti 5,5% 2012.

Ávöxtun síðustu fjögurra ára er 4,5% að meðaltali, sem er talsvert umfram það viðmið sem stuðst er við í tryggingafræðilegri athugun lífeyrissjóðanna.

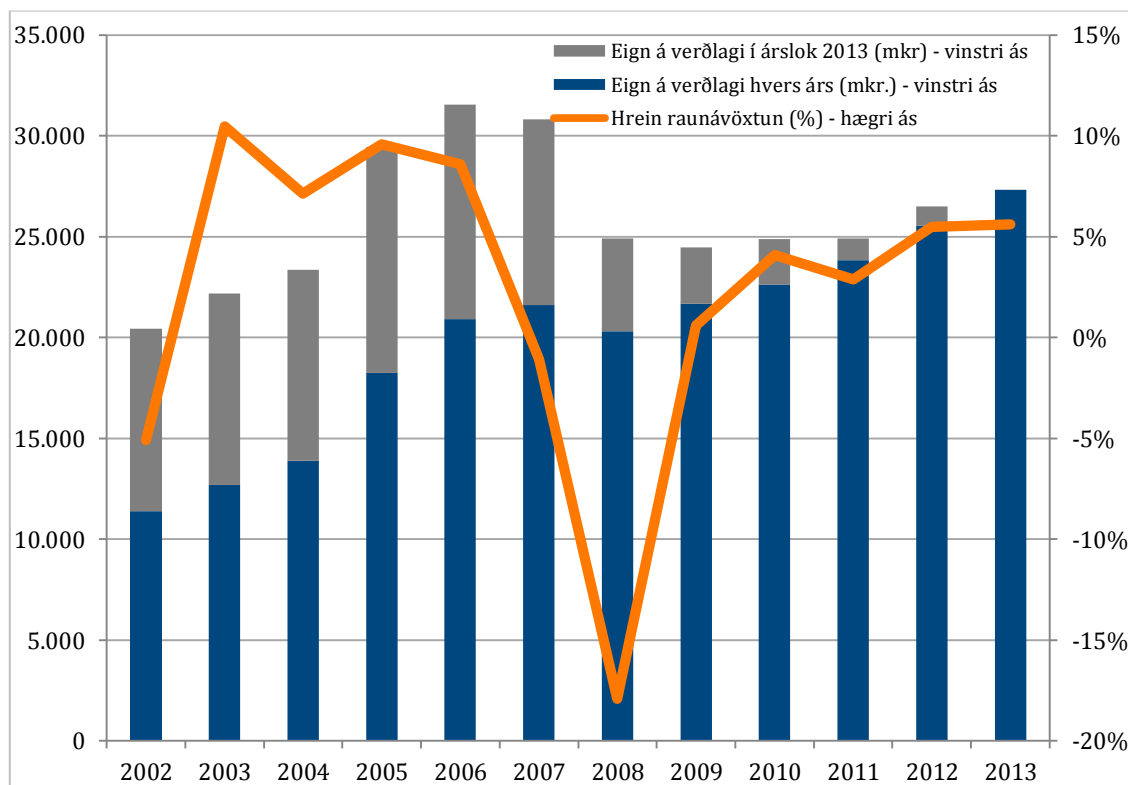
Afkoma ársins 2013 var með ágætum þegar horft er til takmarkaðra fjárfestingamögu-leika með tilkomu gjaldeyrishaftanna. Eignasafn sjóðsins er traust og væntingar eru um stöðuga og góða ávöxtun á næstu árum.

Aukin áhersla á greiningu á fjárhagslegri stöðu við fjárfestingar, greiðslugetu og gæðamat á skuldara fremur en að horfa eingöngu til ávöxtunar, mun styrkja sjóðinn enn frekar og afkomu hans þegar til framtíðar er litið.

Lífeyrisréttindi sjóðsins eru verðtryggð og breytast til samræmis við breytingu á vísitölu neysluverðs.

Raunávöxtun:

	2013	2012	2011	2010	2009
Hrein raunávöxtun	5,6%	5,5%	2,9%	4,1%	0,6%
Fimm ára meðaltal	3,7%	-1,4%	-2,6%	-1,6%	-0,6%
Tíu ára meðaltal	2,2%	2,7%	1,6%	1,0%	0,4%



Hrein eign til greiðslu lífeyris og hrein raunávöxtun eignasafns.

Iðgjöld

Heildariðgjaldatekjur námu 575 m.kr., sem er 13,0% hækkun frá fyrra ári. Iðgjöld sjóðfélaga námu 195 mkr., mótfamlög 379 mkr. og réttindaflutningar og endurgreiðslur nettó var 1,1 mkr. Greiðandi virkir sjóðfélagar voru 2.592 á árinu 2013 samanborið við 2.657 á árinu 2012.

Iðgjöld sjóðfélaga eru 4% af launum. Hjá bændum miðast iðgjöld við reiknað endurgjald í landbúnaði eða greidd laun þar sem búrekstrarformi er þannig háttað, sbr. 1. og 2. mgr. 4. gr. laga nr. 12/1999.

Réttindaávinnsla

Réttindi í Lífeyrissjóði bændna voru fram til ársloka 2006 í jafnri réttindaávinnslu, þ.e. sjóðurinn var stigastjóður. Frá 1. janúar 2007 reiknast réttindi í krónum samkvæmt töflu sem fylgir samþykktum sjóðsins. Um er að ræða aldurstengd réttindi sem ráðast af aldri sjóðfélaga í réttindamánuði. Allir sjóðfélagar yngri en 25 ára í árslok 2005 fá aldurstengd réttindi og einnig þeir sem ekki uppfylla skilyrði til jafnrar réttindaávinnslu.

Rétt til jafnrar ávinnslu hafa þeir sjóðfélagar sem voru 25 ára og eldri í árslok 2005, höfðu greitt iðgjöld í sjóðinn í tiltekinn tíma fyrir 42 ára aldur og hefur verið úrskurðað viðmiðunariðgjald sem byggt er á greiddum iðgjöldum árið 2003. Réttur í jafnri ávinnslu miðast þá við allt að viðmiðunariðgjaldi en réttindi út á umframiðgjöld eru aldurstengd.

Aldursdreifing

Meðalaldur greiðandi sjóðfélaga í lífeyrissjóðnum er hár þar sem nýliðun hefur verið lítil. Starfandi sjóðfélögum hefur fækkað og ellilífeyrisþegum fjölgað. Á árinu 2013 voru 16% greiðenda undir 40 ára aldri, 57% voru á aldrinum 40 - 59 ára og sjóðfélagar 60 ára og eldri voru 27%.

Aldursdreifingin hefur áhrif á niðurstöður tryggingafræðilegs uppgjörs sjóðsins að því leyti að skuldbindingar hækka með hækkandi meðalaldri. Eftir því sem aldurstenging réttinda eykst hjá sjóðnum næst meira jafnvægi.

Aldursskipting virkra sjóðfélaga 2013

Aldur	Hlutfall %
16 - 19	1,2%
20 - 29	5,2%
30 - 39	10,0%
40 - 49	23,1%
50 - 59	34,0%
60 - 69	24,3%
70	2,2%

Skipting iðgjalda eftir aldri virkra sjóðfélaga 2013

Aldur	Hlutfall %
16 - 19	0,1%
20 - 29	1,3%
30 - 39	4,9%
40 - 49	19,4%
50 - 59	41,5%
60 - 69	31,9%
70	0,8%

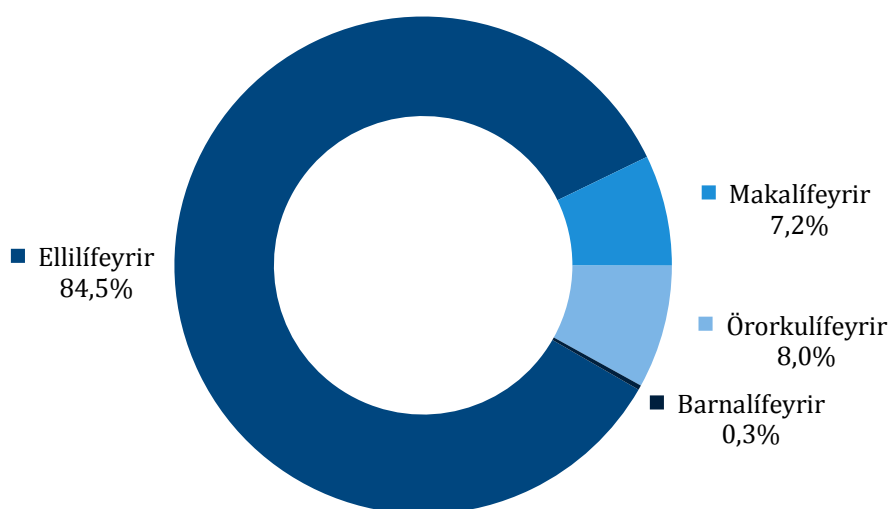
Lífeyrir

Heildarlífeyrisgreiðslur námu 1220 mkr. á árinu 2013, sem er 0,4% lækkun frá fyrra ári. Lífeyrir greiddur vegna áunninna réttinda var nær óbreyttur milli ára og nam 1197 mkr. Lífeyrir fylgir mánaðarlegum breytingum á

vísitölu neysluverðs, sem hækkaði um 3,7% á árinu.

Lífeyrisþegum hefur fjölgað á undanförunum árum og voru 3.996 á árinu 2013 í skýrslu um tryggingafræðilega úttekt.

Hlutfallsleg skipting lífeyris 2013



Fjöldi lífeyrisþega

	2013	2012	% br.
Ellilífeyrir	2.937	2.928	0,3%
Örorkulífeyrir	281	269	4,5%
Makalífeyrir	750	742	1,1%
Barnalífeyrir	28	33	-15,5%
Samtals	3.996	3.972	0,6%

Lífeyrisgreiðslur í mkr.

	2013	2012	% br.
Ellilífeyrir	1.010,5	1015,6	-0,4%
Örorkulífeyrir	96,3	88,7	8,6%
Makalífeyrir	86,7	90,4	-4,1%
Barnalífeyrir	3,6	3,8	-5,3%
Samtals	1.197,1	1.197,5	0,0%

Tryggingafræðileg staða

Í tryggingafræðilegri athugun felst að reikna áfallnar skuldbindingar miðað við áunninn rétt sjóðfélaga og heildarskuldbindingar miðað við að virkir sjóðfélagar greiði áfram til sjóðsins þar til þeir hefja töku lífeyris. Við úttektina er miðað við að ávöxtun sjóðsins á næstu áratugum verði 3,5% umfram hækkun vísitölu neysluverðs. Við núvirðis-útreikning skuldbindinga, þ.e. lífeyris og framtíðariðgjalda, er notað sama vaxta-viðmiðið, 3,5%.

Mat á þeim lífeyrisréttindum sem núverandi sjóðfélagar og lífeyrisþegar hafa áunnið sér kallast áfallin skuldbinding. Mat á skuldbindingum vegna réttinda sem sjóðfélagar munu ávinna sér með áframhaldandi greiðslum iðgjalda til sjóðsins kallast

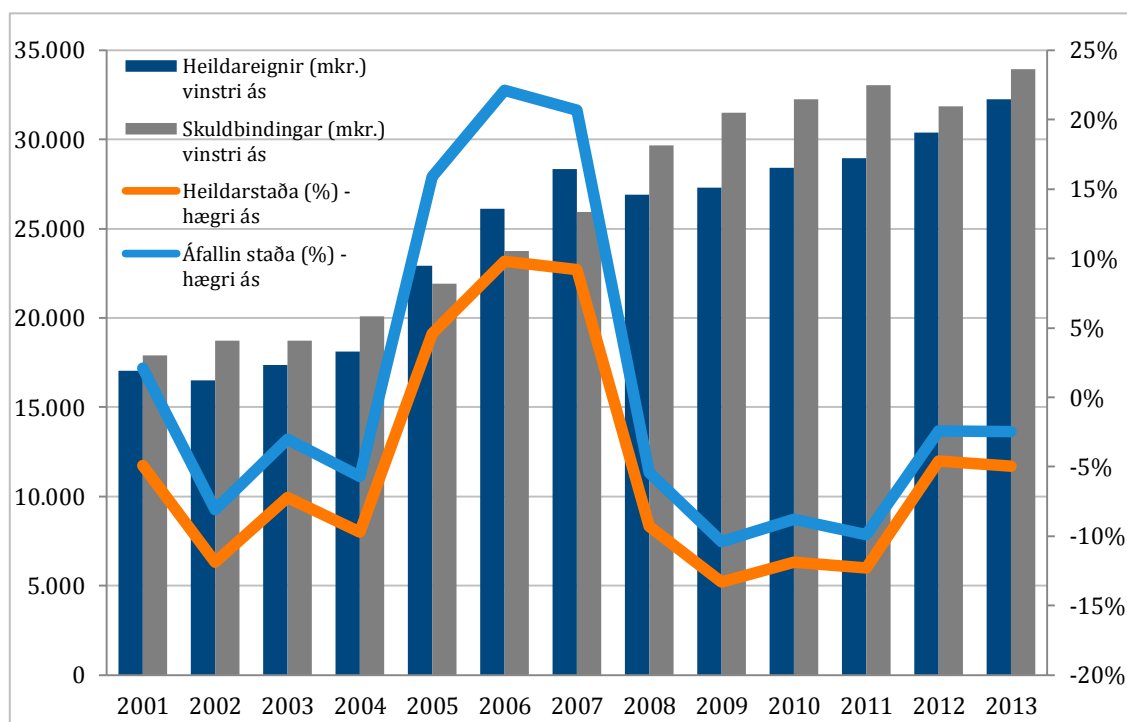
framtíðarskuldbinding. Heildarskuldbinding lífeyrissjóðs er þannig samtala af áfallinni skuldbindingu og framtíðarskuldbindingu.

Í lok árs 2013 voru áfallnar skuldbindingar í tryggingafræðilegri athugun 2,46% hærri en eignir sjóðsins, á móti 2,4% í lok árs 2012, og heildarskuldbindingar voru 4,96% umfram heildareignir, á móti 4,6% 2012.

Í lögum nr. 129/1997 um starfsemi lífeyris-sjóða segir að leiði tryggingafræðileg athugun í ljós meira en 10% mun á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera breytingar á samþykktum sjóðsins. Það sama á við ef fyrrnefndur munur er meiri en 5% samfellt í fimm ár. Sjóðurinn er innan þeirra marka.

Tryggingafræðileg staða í mkr.

Áfallin staða	2013	2012	Heildarstaða	2013	2012
Eignir	26.840	25.569	Eignir	32.258	30.390
Skuldbindingar	27.516	26.201	Skuldbindingar	33.940	31.867
Eignir umfram skuldbindingar	-676	-632	Eignir umfram skuldbindingar	-1.682	-1.477
% af skuldbind.	-2,46%	-2,4%	% af skuldbind.	-4,96%	-4,6%



Þróun heildareigna, skuldbindinga og tryggingafræðilegrar stöðu.

Verðbréfavíðskipti og lánveitingar

Á árinu 2013 ráðstafaði sjóðurinn 4.794 mkr. til lánveitinga og verðbréfakaupa og

seldi verðbréf fyrir 4.807 mkr. Sala verðbréfa umfram kaup námu því 13 mkr.

Verðbréfavíðskipti 2013 í mkr.:

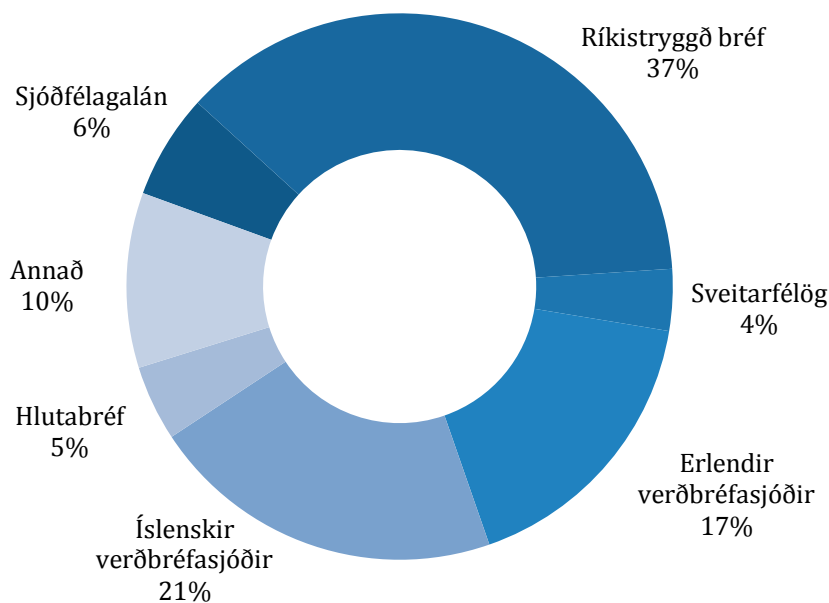
	Kaup	Sala	Kaup - sala
Sjóðfélagalán	24	0	24
Ríkisskuldabréf	0	316	-316
Íbúðabréf	145	661	-516
Skuldabréf fjármálafyrirtækja	55	55	0
Skuldabréf fyrirtækja	956	389	567
Innlend hlutabréf og hlutdeildarskírteini	2.981	2.761	220
Erlend hlutabréf og hlutdeildarskírteini	565	548	17
Aðrar fjárfestingar	68	77	-9
Samtals	4.794	4.807	-13

Verðbréfaeign

Verðbréfaeign nam 26,4 milljörðum króna (ma.kr.) í árslok 2013 samanborið við 25,2 ma.kr. í árslok 2012. Hlutfall innlendra verðbréfa er 79,7% eða 21,1 ma.kr., og erlendra 20,3% eða 5,4 ma.kr.

Heildareign í ríkistryggðum bréfum er 54,4% þegar meðtalin er eign slíkra bréfa í verðbréfasjóðum.

Hlutfallsskipting verðbréfaeignar 31.12 2013



Sjóðfélagalán

Á árinu 2013 voru veitt tvö lán að fjárhæð 24 mkr. og var heildarfjárhæð útistandandi lána 1638 mkr. í lok ársins þegar frá hefur verið dregin 50 mkr. varúðarniðurfærsla.

Sjóðurinn veitir bæði verðtryggð og óverðtryggð sjóðfélagalán í samræmi við veðmörk eigna, að hámarki 30 mkr. til allt að 40 ára. Ekkert hámark er vegna lána á fyrsta veðrétti að uppfylltum öðrum skilyrðum í lánareglum sjóðsins.

Sú breyting varð á árinu 2013 að félag í eigu sjóðfélaga getur einnig sótt um veðlán hjá sjóðnum að því tilskyldu að eignarhlutur hans eða þeirra sé að lágmarki 25% í félaginu og að sjóðfélagi takist á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu.

Aðeins er lánað gegn fasteignaveði, sem sjóðurinn metur næga tryggingu. Til grundvallar er lagt áætlað söluverð fasteignar samkvæmt mati sem löggiltur fasteignasali framkvæmir að beiðni sjóðsins.

Sjóðurinn getur fallið frá kröfu um verðmat ef lánsupphæð er vel innan viðmiðunar- og öryggismarka. Nái veðsetning ekki 70% af fasteignamati er ekki þörf á verðmati.

Sjóðurinn gætir sérstakrar varúðar við verðmat fasteigna sem talið er að geti verið erfiðar í endursölu og/eða takmarkaður markaður er fyrir.

Ekki er lánað gegn lánsveði.

Áhvílandi uppreiknaðar veðskuldir að viðbættu nýju láni skulu ekki vera umfram: 60% af áætluðu söluverði fasteignar án bústofns, greiðslumarks og vélakosts, 45% af áætluðu söluverði íbúðarhúsnæðis en ekki er lánað út á ósamþykktar íbúðir og 30% af áætluðu söluverði á sérhæfðu húsnæði.

Ekki er lánað út á fasteignir sem eru með lægra fasteignamat en 4 mkr. Veðsetning íbúðarhúsnæðis og sérhæfðs húsnæðis skal að öðru jöfnu aldrei fara upp fyrir 80% af brunabótamati.



Stjórn og framkvæmdastjóri Lífeyrissjóðs bænda.

Halldóra Friðjónsdóttir, Guðrún Lárusdóttir, Skúli Bjarnason, formaður, Ólafur K. Ólafs, framkvæmdastjóri, Örn Bergsson og Vigdís M. Sveinbjörnsdóttir.

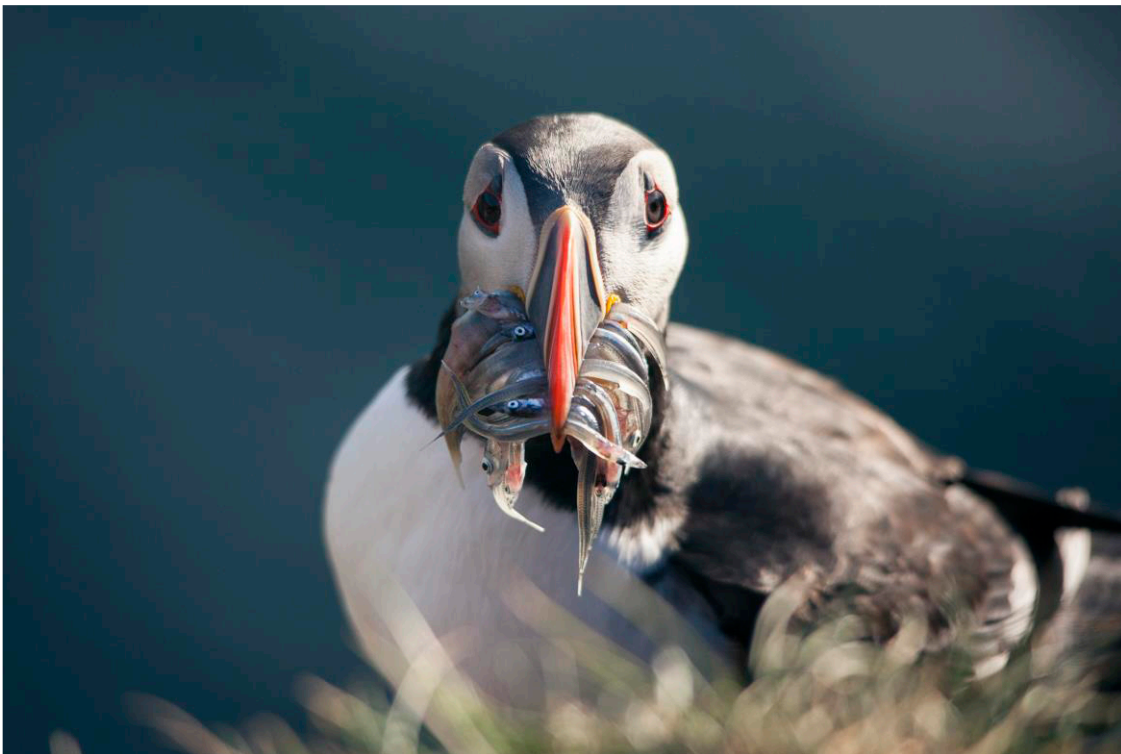
Fjárfestingarstefna 2014

Lífeyrissjóður bænda starfar samkvæmt lögum um sjóðinn nr. 12/1999 og lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og tryggir þau lágmarksréttindi sem þar er kveðið á um. Sjóðurinn rekur samtryggingardeild og eru iðgjöld sjóðfélaga 4% af iðgjaldsstofni og mótframlag atvinnurekanda 8%. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt gildandi lögum og ákvæðum samþykpta sjóðsins.

Stjórn lífeyrissjóðsins skal móta fjárfestingarstefnu sjóðsins, sbr. VI. kafla laga nr. 129/1997, 3. tl. 3. mgr. 29. gr., og VII. kafla sömu laga.

Eignastýringarsamningur er við Eignastýringu fagfjárfesta í Arion banka.

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris var í lok árs 2013 27,3 milljarðar kr. og hækkaði um 7,0% milli ára. Hrein raunávöxtun 2013 var 5,6% og hefur hún verið 4,5% að meðaltali síðustu fjögur árin.



Lundi

Forsendur fjárfestingarstefnu

Lífeyrissjóður bænda er langtímafjárfestir og leggur það sjónarmið til grundvallar fjárfestingum og stýringu á verðbréfaeign sinni í því skyni að hámarka ávöxtun sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma, að teknu tilliti til áhættu. Eignir skulu ávaxtaðar í samræmi við lög, einkum 36. gr. laga nr. 129/1997, 8. gr. samþykpta sjóðsins og samkvæmt nánari reglum FME.

Við ákvörðun fjárfestingarstefnu sjóðsins er tekið mið af lífeyrisbyrði hans og stefnan í grunninn höfð varfærin þar sem mikilvægt er að vel takist til við ávöxtun eigna til að

verja áunnin réttindi. Stjórn sjóðsins stefnir þó að því að auka réttindi til framtíðar og gerir sér grein fyrir því að það geti falið í sér einhverja viðbótaráhættu umfram það að fjárfesta eingöngu í ríkistryggðum bréfum.

Í ríkari mæli er horft til skuldbindinga sjóðsins og reynt að lágmarka líkur á því að skerða þurfi réttindi sjóðfélaga. Þar skiptir miklu máli líftími skuldbindinga, þ.e. meðalaldur sjóðfélaga. Því er mikilvægt að fjárfestingarstefnan taki tillit til samsþils eigna og skuldbindinga, sem endurspeglar réttindi sjóðfélaga í framtíðinni.



Lundavarp í Grímsey

Áfram er mikilvægt að hafa mismunandi eignaflokka í verðbréfasöfnum til að draga úr áhættu. Í núverandi markaðsástandi er hins vegar ekki jafnmörgum kostum til að dreifa og áður. Með því að blanda saman

eignaflokkum má ná fram áhættudreifingu. Fjárfestingarstefnan er mótuð til lengri tíma, til allt að fimm ára, og eignasamsetning er innan vikmarka gildandi stefnu.

Mat á áhættu fjárfestingarstefnu

Við mat á áhættu eru helstu áhættuþættir sem snerta eignir og skuldbindingar dregnir upp og er sviðsmyndagreining notuð til að gera grein fyrir mögulegum áhrifum óhagstæðra breytinga.

Samkvæmt gefnum forsendum um ávöxtun verðbréfaflokka er vænt raunávöxtun LSB til lengri tíma 3,7% en markmið sjóðsins er að ná a.m.k. 3,5% langtímaraunávöxtun og að flökt (mælt með staðalfrávik) í ávöxtun sé í samræmi við flökt einstakra eignaflokka sjóðsins á hverjum tíma samkvæmt fjárfestingarstefnunni.

Miðað er við að vænt raunávöxtun innlendra ríkisskuldabréfa sé 2,5% og flökt ávöxtunar sé 8,6%. Við mat á væntri raunávöxtun innlendra ríkisskuldabréfa er miðað við ávöxtunarkröfu á verðtryggðu skuldabréfi útgefnu af Íbúðalánasjóði með lokagjalddaga árið 2044 (HFF44) yfir þriggja ára tímabil.

Vænt raunávöxtun annarra innlendra skuldabréfa eru með eins prósentustiga álagi á ríkisskuldabréf og 25% álagi á flökt. Vænt raunávöxtun er því 3,5% og flökt 10,8%

Gert er ráð fyrir því að vænt raunávöxtun erlendra hlutabréfa sé 7,0% og flökt í ávöxtun sé 17,7%. Við mat á væntri raunávöxtun og flökti í ávöxtun erlendra hlutabréfa er miðað við Dimson, Marsh og Staunton (2011).

Áhættuálag á innlend hlutabréf miðað við erlend hlutabréf er metið hálft prósentustig og vænt flökt helmingi hærra en flökt á erlendum hlutabréfum, 7,5% ávöxtun og flökt 26,6%.

Áhættuálag á sérhæfðar fjárfestingar og óskráð innlend hlutabréf er metið hálft prósentustig á innlend hlutabréf og flökt tvöfalt hærra en á erlendum hlutabréfum, 8,0% ávöxtun og flökt 35,4%.

Eignaflokkur	Vænt raunávöxtun	Staðalfrávik (flökt)
Innlend ríkisskuldabréf	2,5%	8,6%
Önnur innlend skuldabréf	3,5%	10,8%
Erlend hlutabréf	7,0%	17,7%
Innlend hlutabréf	7,5%	26,6%
Innlendar sérhæfðar fjárfestingar	8,0%	35,4%
Vænt raunávöxtun og flökt eignasafns	3,7%	6,4%

Forsendur fyrir væntri ávöxtun.

Markmið um eignasamsetningu

Í lögum um lífeyrissjóði er gert ráð fyrir að sett séu efri mörk á fjárfestingu í ýmsum tegundum og flokkum verðbréfa. Takmarkanir tryggja dreifingu eigna og eru mikilvæg aðferð til að draga úr áhættu. Vikmörkin í stefnunni eru höfð nokkuð rúm þannig að þau tryggi ákveðinn sveigjanleika og ekki reyni á þau í sífellu. Þetta fer þó að nokkru eftir tegundum eigna. Við nýtingu vikmarka skal ávallt skoða stöðuna og ákveða viðbrögð áður en reynir á vikmörkin.

Skipting verðbréfaeignar skal miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í töflunum hér á eftir. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, meðal annars vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í

eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er, þó að teknu tilliti til hagsmuna sjóðsins. Heimilt er að nýta vikmörk innan fjárfestingarstefnu til að nýta tækifæri sem skapast á mörkuðum og/eða til að draga úr áhættu.

Vikmörkin eru hluti af fjárfestingarstefnunni og kveða á um hvað eignasamsetning má víkja langt frá markmiðum. Val eigna fer fram innan hvers eignaflokks þar sem eru ólíkar tegundir bréfa, verðtryggð eða óverðtryggð, með mismunandi líftíma og ávöxtun þessara bréfa getur orðið ólík. Sami eignaflokkur getur því gefið ólíka ávöxtun eftir því hvaða eignir eru valdar.



Í Grímsey



Hestar í Grímsey

Skipting fjárfestinga á eignaflokka:

Flokkar verðbréfa:	Markmið 2014	Breyting frá stefnu 2013	Vikmörk %
Innlán í bönkum og sparisjóðum	0%	0%	0-15%
Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	60%	0%	50-100%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	2%	0%	0-10%
Skuldabréf og vixlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	4%	0%	0-10%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	7%	0%	0-35%
Hlutabréf	19%	0%	0-30%
Hlutir eða hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	3%	0%	0-10%
Fjárfesting í íbúðarhúsnæði	0%	0%	0-5%
Önnur verðbréf	5%	0%	0-30%
Samtals:	100%		

Hlutabréf, sundurliðun:	Markmið 2014	Breyting frá stefnu 2013	Vikmörk %
Skráð innlend hlutabréf	3%	-1%	0-5%
Óskráð innlend hlutabréf	3%	0%	0-7%
Erlend hlutabréf	13%	1%	0-25%
Samtals	19%	0%	0-30%

Önnur verðbréf, sundurliðun:	Markmið 2014	Breyting frá stefnu 2013	Vikmörk %
Skuldabréf fyrirtækja	4%	0%	0-15%
Erlend skuldabréf	1%	0%	0-25%
Annað	0%	0%	0-15%
Samtals	5%	0%	0-30%

Áhættustefna

Í leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins um heildaráhættustýringu (eftirlitskerfi) fyrir samtryggingardeildir lífeyrissjóða er kveðið á um skyldu stjórnna lífeyrissjóða að koma sér upp virkri áhættustýringu til að gera sér grein fyrir þeim áhættum sem fylgja starfseminni og að setja sér ásættanleg mörk fyrir þessar áhættur. Í því skyni er því setning áhættustefnu mikilvæg.

Markmið áhættustefnu

Markmið stjórnar Lífeyrissjóðs bændna með setningu áhættustefnu er að greina frá skipulagi og ábyrgð er varðar heildaráhættustýringu tryggingadeildar sjóðsins í samræmi við framangreind tilmæli.

Áhættustefnan helst í hendur við fjárfestingarstefnu, þar sem stjórn hefur sett takmarkanir á áhættutöku. Áhættustefnunni er einnig ætlað að skapa grundvöll fyrir virkri upplýsingagjöf til stjórnar og stuðla að því að stjórn og starfsmenn sem annast rekstur sjóðsins séu meðvitaðir um áhættu, og gefist þannig betri kostur á því að bregðast við ef áhætta fer út fyrir ásættanleg mörk.

Viðhorf stjórnar til áhættu

Stjórn LSB hefur rætt viðhorf sitt til áhættu og vill tryggja að unnt verði að standa við lífeyrisskuldbindingar sjóðsins þannig að lágmarkaðar séu líkur á að breyta þurfi réttindum eða iðgjöldum til lágmarks-tryggingarverndar. Í því skyni er stefnt að betri langtímaráunávöxtun en þeirri sem fæst ef eingöngu er fjárfest í skuldabréfum.

Yfirsýn stjórnenda og starfshættir við eftirlit

Stjórn og starfsmenn Lífeyrissjóðs bændna skulu ávallt starfa þannig að hagsmunir allra sjóðfélaga séu teknir fram yfir aðra hagsmuni og starfa af heiðarleika, gegnsæi, varfærni, hagkvæmni og öryggi fyrir sjóðfélagana.

Stjórn

Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á því að starfsemi sjóðsins sé í samræmi við lög nr. 129/1997, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins. Í því felst að stjórn ber endanlega ábyrgð á því að móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, vakta, meta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins, meðal annars með því að móta innra eftirlit lífeyrissjóðsins og skjalfesta ferla.

Hlutverk stjórnar er jafnframt að gera sér grein fyrir þeim áhættum sem fylgja starfsemi sjóðsins, ásamt því að setja þeim ásættanleg mörk. Í samræmi við það mótar stjórn fjárfestingarstefnu til eins árs, þar sem gerð er grein fyrir áhættuþoli og áhættuvilja í hverjum eignaflokki, og áhættustefnu til þriggja ára, sem lagðar eru til grundvallar við eignastýringu sjóðsins.

Framkvæmdastjóri

Framkvæmdastjóri starfar í samræmi við starfsreglur sjóðsins og ber hann ábyrgð gagnvart stjórn á því að sjóðurinn starfi eftir þeim lögum og reglum sem um hann gilda, skipulag innra eftirlits sé með þeim hætti sem stjórn hefur samþykkt og áhættustýring sé fullnægjandi ásamt viðeigandi upp- lýsingagjöf og viðbrögðum.

Framkvæmdastjóri heldur utan um verksvið, ábyrgðir og heimildir starfsmanna og tryggir að ábyrgðinni sé deilt með fullnægjandi hætti. Þá skal framkvæmdastjóri einnig móta viðeigandi markmið fyrir áhættustýringu og innra eftirlit og fylgjast með því að eftirlitið sé fullnægjandi og skilvirkt.

Eignastýringarsamningur

Lífeyrissjóður bændna er með samning við Arion banka um eignastýringu sem starfsmenn eignastýringar fagfjárfesta annast.

Eignum, sem samningurinn tekur til, er stýrt í samræmi við gildandi fjárfestingarstefnu sjóðsins hverju sinni. Unnið er eftir skriflegum verkferlum og verklagsreglum sem hafa það markmið að lágmarka áhættu og ná fram settum markmiðum lífeyrissjóðsins. Daglega er meðal annars farið yfir það hvort viðskipti hafi verið rétt framkvæmd, hvort neikvæð staða sé á bankareikningum og hvort farið sé út fyrir heimildir fjárfestingarstefnu. Vikulega eru haldnir fundir þar sem farið er yfir ávöxtun, eignastöðu og stefnu í fjárfestingum.

Áhættustýring Arion banka fylgist með því að fjárfestingar séu í samræmi við fjárfestingarstefnu LSB og innan þeirra vikmarka sem stjórn sjóðsins hefur samþykkt. Skýrsla um fjárhagslega áhættuþætti er gerð ársfjórðungslega.

Hlutverk regluvörslu Arion banka er að tryggja eftirfylgni bankans við lög og reglur sem bankanum ber að fylgja. Á meðal verkefna regluvörslu er eftirlit með því að verklagsreglum bankans sé fylgt, verðbréfa- viðskipti starfsmanna bankans séu í sam-

ræmi við reglur, að tryggja aðskilnað starfsviða, að stefnu um hagsmunaárekstra sé fylgt og að beitt sé ítrustu vörnum gegn peningabætti í rekstri bankans.

Tryggingastærðfræðingur

Árlega er framkvæmd athugun á tryggingafræðilegri stöðu LSB af tryggingastærðfræðingi eða öðrum þeim sem hlotið hefur viðurkenningu Fjármálaeftirlitsins til slíks starfs. Tryggingastærðfræðingur framkvæmir jafnframt árlega álagspróf þar sem áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins eru metin miðað við álagsþætti fyrirfram skilgreinda af Fjármálaeftirlitinu.

Innri endurskoðun

Innri endurskoðun starfar sjálfstætt og tekur ekki ákvarðanir sem tengjast daglegri starfsemi LSB. Innri endurskoðun veitir óháða og hlutlæga staðfestingu á innra eftirliti sem ætlað er að bæta rekstur sjóðsins. Hún leggur jafnframt mat á skipulag og virkni vöktunar stjórnenda, hvort heildaráhættustýring og innra eftirlit virki eins og til er ætlast. Stjórn er gerð grein fyrir í skýrslu meginniðurstöðum árlegrar endurskoðunar.

Ytri endurskoðun

Ytri endurskoðun er framkvæmd af löggiltum endurskoðanda sem starfar ekki í þágu lífeyrissjóðsins að öðru en endurskoðun og innra eftirliti. Markmið ytri endurskoðunar er að komast að raun um hvort ársreikningur gefi glögga mynd af breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris á reikningsárinu og efnahag í lok þess og að ársreikningur sé saminn í samræmi við ákvæði laga og reglna sem gilda um starfsemina, samþykktir lífeyrissjóðsins og góða reikningsskilavenju og að fylgt hafi verið ákvæðum laga og reglna varðandi upplýsingaskyldu viðkomandi lífeyrissjóðs. Eftir uppgjör ytri endurskoðanda kynnir hann niðurstöður sínar fyrir stjórn sjóðsins.

Endurskoðunarnefnd

Endurskoðunarnefnd er skipuð af stjórn LSB og starfar sem samskiptaaðili milli stjórnar sjóðsins, stjórnenda hans og ytri og innri endurskoðenda hans í tengslum við skýrslugjöf þeirra og málefni sem tengjast innra eftirliti. Nefndin aðstoðar jafnframt stjórn við að uppfylla skyldur sínar með því að starfa sem óháður og hlutlægur aðili sem hefur eftirlit með reikningsskilaferli LSB og innra eftirliti hans ásamt störfum ytri og innri endurskoðunar lífeyrissjóðsins. Endurskoðunarnefndin fundar að lágmarki fjórum sinnum á ári og gefur árlega skýrslu til stjórnar.

Áhættuskýrsla

Í samræmi við leiðbeinandi tilmæli Fjármálaeftirlitsins um áhættustýringu samtryggingadeilda lífeyrissjóða gerir Áhættustýring Arion banka fyrir hönd LSB skýrslu ársfjórðungslega um fjárhagslega áhættu sjóðsins, sem lögð er fyrir stjórn. Í fjárhagslegri áhættu (markaðsáhættu) felst hættu á fjárhagslegu tapi vegna liða innan og utan efnahagsreiknings vegna breytinga á markaðsvirði fjármálagerninga, svo sem vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla og virði hlutabréfa. Kannaðir eru tilteknir áhættuþættir, s.s. vaxta-, markaðs-, gjaldmiðla-, verðbólgu-, mótaðila- og seljanleika-áhætta og hvort farið sé eftir lögum og reglum sem um starfsemina gilda.

Rekstraráhættumat

Árlega skal framkvæmt rekstraráhættumat þar sem áhættuþættir sem snúa að rekstri sjóðsins eru kortlagðir á skipulegan hátt og áhrif þeirra könnuð. Í kjölfarið er ákveðið hvaða áhættuþáttum skuli stýrt og með hvaða hætti. Í rekstraráhættumati er meðal annars litið til starfsmannaáhættu, áhættu vegna svika, orðsporsáhættu, hættu vegna upplýsingatækní, hættu sem útvistunarsamningar fela í sér og hættu á að sjóðurinn starfi ekki í samræmi við lög og reglur.



Grímsey

Ársreikningur 2013

Fjárhæðir í krónum

Annual accounts 2013

Amounts in ISK

Efnisyfirlit

Ársreikningur:

- 19 Skýrsla stjórnar
- 21 Áritun óháðs endurskoðanda
- 22 Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2013
- 23 Efnahagsreikningur 31. desember 2013
- 24 Yfirlit um sjóðstreymi 2013
- 25 Skýringar

Annual accounts:

- 35 Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments 2013
- 36 Balance Sheet December 31, 2013
- 37 Cash Flow Statement 2013
- 38 Selected Financial Indicators



Skýrsla stjórnar

Lífeyrissjóður bænda starfar samkvæmt lögum um Lífeyrissjóð bænda nr. 12/1999 og lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og tryggir þau lágmarksréttindi sem þar er kveðið á um. Sjóðurinn rekur samtryggingardeild og eru iðgjöld 4% framlag launþega og 8% framlag atvinnurekanda. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt gildandi lögum og ákvæðum samþykktu sjóðsins.

Lífeyrissjóður bænda er meðalstór lífeyrissjóður og var hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs 2013 27,3 milljarðar króna, hækkaði um 1,8 milljarða króna milli ára eða 7,0%. Hrein eign til greiðslu lífeyris hefur farið vaxandi frá árinu 2008, ekki aðeins miðað við verðlag hvers árs heldur hefur orðið nokkur aukning umfram verðlag.

Afkoma ársins 2013 var með ágætum og skilaði sjóðurinn 5,6% hreinni raunávöxtun og hefur hrein raunávöxtun reynst vera 4,5% að meðaltali síðustu fjögur árin, sem er talsvert umfram það viðmið sem stuðst er við í tryggingafræðilegri athugun lífeyrissjóðanna.

Nafnávöxtun hjá sjóðnum á árinu 2013 var 9,6% og raunávöxtun var 5,7%. Hrein raunávöxtun nam 5,6% eins og áður hefur verið nefnt, en hún var 5,5% 2012. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu fimm ára nemur 3,7% og síðustu 10 ára 2,2%.

Fjöldi greiðandi sjóðfélaga var 2592 og þeirra sem fá lífeyrisgreiðslur úr sjóðnum var 3578. Sjóðfélagar greiddu 195 mkr. iðgjöld til sjóðsins, sem er 15,9% aukning frá fyrra ári og heildariðgjaldatekjur námu 575 mkr., sem er 13,0% hækkan frá fyrra ári. Heildarlífeyrisgreiðslur námu 1.197 mkr., nær óbreyttar frá fyrra ári.

Á árinu 2013 var rekstrarkostnaður og fjárfestingargjöld 129 mkr. en var 112 mkr. árið áður, sem er 15,4% hækkan milli ára. Rekstrarkostnaður var nær óbreyttur milli ára, 37 mkr., en fjárfestingargjöld voru 92 mkr., aukast um 17 mkr. sem stafar meðal annars af auknum umsvifum í fjárfestingarstarfsemi og auknum kostnaði við lánaumsýslu og eftirlit ýmis konar af hálfu opinberra aðila. Launakostnaður sjóðsins, þ.m.t. stjórnar og endurskoðunarnefndar, nam 52,2 mkr. árið 2013, þar af voru laun 43 mkr. og launatengd gjöld 9 mkr. Stöðugildi voru fimm á árinu 2013.

Sjóðurinn veitir bæði verðtryggð og óverðtryggð sjóðfélagalán í samræmi við veðmörk eigna, að hámarki 30 mkr. til allt að 40 ára. Ekkert hámark er vegna lána á fyrsta veðrétti að uppfylltum öðrum skilyrðum í lánareglum sjóðsins. Heimilt er að lána félagi í eigu sjóðfélaga með sjálfskuldarábyrgð hans þar sem eignarhlutur hans í félaginu er að minnsta kosti 25%. Heildarfjárhæð útistandandi lána var 1.688 mkr. í lok árs 2013 en var 1.730 mkr. í lok árs 2012.

Sjóðurinn var með um 25 milljarða króna í eignastýringu hjá Eignastýringu Arion banka hf á árinu 2013. Framkvæmd eignastýringar kallar á stöðuga árvekni þar sem mikilvægt er að ætíð sé leitað bestu kosta fyrir sjóðinn hverju sinni. Við ákvörðun fjárfestingarstefnu er tekið mið af hækkandi lífeyrisbyrði sjóðsins og stefnan því varfærin þar sem mikilvægt er að vel takist til við ávöxtun eigna til að verja áunnin réttindi.

Í lok árs 2013 voru áfallnar skuldbindingar í tryggingafræðilegri athugun 2,46% hærri en eignir sjóðsins, á móti 2,4% í lok árs 2012, og heildarskuldbindingar voru 4,96% umfram heildareignir, á móti 4,6% 2012. Í lögum nr. 129/1997 um starfsemi lífeyrissjóða segir að leiði tryggingafræðileg athugun í ljós meira en 10% mun á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera breytingar á samþykktum sjóðsins. Það sama á við ef fyrrnefndur munur er meiri en 5% samfellt í fimm ár. Sjóðurinn er innan þeirra marka.

Gjaldeyrisvarnarsamningar og vaxtaskiptasamningar við bankana hafa verið gerðir upp og hefur þeim að mestu verið skuldajafnað á móti kröfum sjóðsins á bankana. Enn ríkir þó óvissa með tvö skuldabréf hjá Glitni banka með hvaða hætti þau verða gerð upp.

Undir lok árs 2012 og á fyrstu mánuðum ársins 2013 tók Fjármálaeftirlitið með vísan til 1. mgr. 8. gr. og 9. gr. laga nr. 87/1998 um opinbert eftirlit og 44. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, starfsemi Lífeyrissjóðs bænda til athugunar og kannaði hvort starfsemin og fjárfestingar væru í samræmi við lög nr. 129/1997. Niðurstöður athugunar FME voru þær að það telur rekstur sjóðsins almennt í viðunandi horfi. Stjórn sjóðsins fagnar niðurstöðu eftirlitsins og lítur á athugun eftirlitsins sem tækifæri til að gera enn betur í starfsemi sjóðsins.

Eftir áritun ársreiknings birtir sjóðurinn auglýsingu í Bændablaðinu þar sem gerð er grein fyrir starfsemi og reikningum fyrir liðið ár. Á árinu 2011 var tekinn í gagn við nýr launagreiðenda- og sjóðfélagavefur á slóðinni www.lsb.is, sem hefur auðveldað samskipti við sjóðinn. Á liðnu ári var síðan opnaður aðgangur að Lífeyrisgáttinni, sem er aðgengileg í gegnum sjóðfélagavefinn. Þar má sjá á einum stað yfirlit yfir réttindi í öllum samtryggingarsjóðum sem sjóðfélaginn á réttindi hjá. Algengt er að fólk eigi réttindi í mörgum lífeyrissjóðum og ætti tilkoma Lífeyrisgáttarinnar að gera því auðveldara að fá yfirsýn yfir áunnin réttindi. Í Handbók bænda er ítarleg grein um sjóðinn.

Á ársfundi sjóðsins 2013 var gerð grein fyrir skýrslu stjórnar, ársreikningi, fjárfestingarstefnu og tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins. Greiddandi sjóðfélögum eru send yfirlit yfir greidd iðgjöld tvisvar á ári. Á vefsíðu sjóðsins má nálgast almennar upplýsingar um starfsemina, iðgjöld, lífeyrisrétt og lánareglur. Þar er einnig að finna öll nauðsynleg umsóknareyðublöð.

Stjórn og framkvæmdastjóri Lífeyrissjóðs bænda staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2013 með undirskrift sinni.

Reykjavík, 21. febrúar 2014.

Í stjórn Lífeyrissjóðs bænda

Skúli Bjarnason, stjórnarformaður

Guðrún Lárusdóttir

Halldóra Friðjónsdóttir

Vigdís M. Sveinbjörnsdóttir

Örn Bergsson

Framkvæmdastjóri

Ólafur K. Ólafsson

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga í Lífeyrissjóði bænda

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Lífeyrissjóðs bænda fyrir árið 2013. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning 31. desember 2013, yfirlit um sjóðstreymi, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir, skýringar og kennitölur.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrgir fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrgir fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Ábyrgð endurskoðanda

Ábyrgð okkar felst í því álit sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar. Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Samkvæmt þeim ber okkur að fara eftir settum siðareglum og skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fáiast um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka.

Endurskoðun felur í sér aðgerðir til staðfestingar á fjárhæðum og öðrum upplýsingum í ársreikningnum. Val endurskoðunaraðgerða byggir á faglegu mati endurskoðandans, þar með talið á þeirri hættu að verulegir annmarkar séu á ársreikningnum, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka. Við áhættumatið er tekið tillit til þess innra eftirlits félagsins sem varðar gerð og glögga framsetningu ársreikningsins, til þess að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að gefa álit á virkni innra eftirlits fyrirtækisins. Endurskoðun felur einnig í sér mat á því hvort reikningsskilaaðferðir og matsaðferðir sem stjórnendur nota við gerð ársreikningsins séu viðeigandi sem og mat á framsetningu hans í heild og að ganga úr skugga um að skýrsla stjórnar hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Álit

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu sjóðsins á árinu 2013, efnahag hans 31. desember 2013 og breytingu á handbæru fé á árinu 2013, í samræmi við reglur um ársreikninga lífeyrissjóða og lög um ársreikninga og að skýrsla stjórnar hafi að geyma þær upplýsingar, komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum, sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga.

Reykjavík, 21. febrúar 2014.

PricewaterhouseCoopers ehf

Kristinn F. Kristinsson

löggiltur endurskoðandi

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2013

	Skýr.	2013	2012
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga	3	195.271.900	168.436.310
Mótframlög	3	378.873.070	341.014.319
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	4	1.089.144	(222.199)
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði	4	11.895.309	12.972.011
		<u>587.129.423</u>	<u>522.200.441</u>
Lífeyrir			
Lífeyrir	5	1.219.349.258	1.224.580.367
Umsjónarnefnd eftirlauna	5	(22.259.485)	(27.086.974)
Annar beinn kostnaður vegna örorku		277.964	230.550
		<u>1.197.367.737</u>	<u>1.197.723.943</u>
Fjárfestingartekjur			
Tekjur af eignarhlutum	9	414.260.549	467.434.632
Vaxtatekjur og gengismunur	10	2.122.826.496	2.048.149.807
Breytingar á niðurfærslu eigna	19	(14.959.843)	0
Aðrar fjárfestingartekjur		1.319.292	350.000
		<u>2.523.446.494</u>	<u>2.515.934.439</u>
Fjárfestingargjöld			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	6	52.505.877	50.915.633
Vaxtagjöld		24.184	40.861
Önnur fjárfestingargjöld		39.792.372	24.326.636
		<u>92.322.433</u>	<u>75.283.130</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	6	29.936.469	29.147.781
Annar rekstrarkostnaður		6.883.746	6.557.262
Sérstakt gjald til ríkissjóðs	7	0	986.019
		<u>36.820.215</u>	<u>36.691.062</u>
Önnur gjöld	8	4.968.610	930.055
Hækkun á hreinni eign á árinu		1.779.096.922	1.727.506.691
Hrein eign frá fyrra ári		<u>25.558.890.457</u>	<u>23.831.383.766</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		<u>27.337.987.379</u>	<u>25.558.890.457</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2013

	Skýr.	31.12.2013	31.12.2012
Eignir			
Fjárfestingar	2/17-18		
Verðbréf með breytilegum tekjum	11-15	11.246.534.167	9.953.698.286
Verðbréf með föstum tekjum	16	13.338.932.553	13.397.469.087
Eignarhlutar í hlutdeildarfélögum	18	12.374.518	12.374.518
Veðlán	19	1.637.672.377	1.695.180.355
Önnur útlán	20	79.573.111	131.342.619
Bankainnstæður		46.853.000	0
Aðrar fjárfestingar	17	75.982.131	17.318.245
		<u>26.437.921.857</u>	<u>25.207.383.110</u>
Fjárfestingar		<u>26.437.921.857</u>	<u>25.207.383.110</u>
Kröfur			
Iðgjaldakröfur	23	124.557.361	61.400.835
Aðrar kröfur		64.671.148	44.369.930
Kröfur		<u>189.228.509</u>	<u>105.770.765</u>
Aðrar eignir			
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	24	2.006.740	1.462.722
Sjóður og veltiinnlán		794.501.016	341.295.780
Aðrar eignir		<u>796.507.756</u>	<u>342.758.502</u>
Eignir		<u>27.423.658.122</u>	<u>25.655.912.377</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir			
Skuldir við lánastofnanir	26	68.213.190	85.266.487
Ýmsar skuldir	25	17.457.553	11.755.433
		<u>85.670.743</u>	<u>97.021.920</u>
Skuldir		<u>85.670.743</u>	<u>97.021.920</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris alls	27	<u>27.337.987.379</u>	<u>25.558.890.457</u>
Aðrar upplýsingar	17		
Mat á lífeyrisskuldbindingum	27		

Yfirlit um sjóðstreymi 2013

	2013	2012
Inngreiðslur		
Iðgjöld	526.437.383	496.511.451
Fjárfestingartekjur	202.648.364	255.417.795
Afborganir verðbréfa	1.053.307.387	1.038.245.026
Seld verðbréf með breytilegum tekjum	3.308.871.118	6.393.270.630
Seld verðbréf með föstum tekjum	1.498.553.017	833.716.862
Inngreiðslur	6.589.817.269	9.017.161.764
Útgreiðslur		
Lífeyrir	1.197.372.055	1.195.162.558
Fjárfestingargjöld	54.944.296	26.135.135
Rekstrarkostnaður án afskrifta	85.335.808	104.905.270
Aðrar útgreiðslur	5.349.113	1.009.940
Útgreiðslur	1.343.001.272	1.327.212.903
Ráðstöfunarfé til kaupa á verðbréfum og annarri fjárfestingu	5.246.815.997	7.689.948.861
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting		
Kaup á verðbréfum með breytilegum tekjum	3.592.256.491	5.383.500.651
Kaup á verðbréfum með föstum tekjum	1.155.887.806	2.039.826.129
Ný veðlán og útlán	24.000.000	27.000.000
Aðrar fjárfestingar	21.466.464	9.533.969
Ráðstöfun alls	4.793.610.761	7.459.860.749
Hækkun (lækkun) á sjóði og veltiinnlánnum	453.205.236	230.088.112
Sjóður og veltiinnlán í ársbyrjun	341.295.780	111.207.668
Sjóður og veltiinnlán í lok árs	794.501.016	341.295.780

1. Starfsemi

Lífeyrissjóður bænda starfar samkvæmt lögum nr. 12/1999 um Lífeyrissjóð bænda og lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Nánari reglur um framkvæmd laganna eru í samþykktum sjóðsins.

Gildandi lög um sjóðinn og fyrstu samþykktir hans tóku gildi 1. júlí 1999. Gildandi samþykktir tóku gildi 8. júní 2012.

Skýringar þessar taka mið af gildandi lögum í árslok 2013. Starfsemi sjóðsins felst í rekstri samtryggingarsjóðs.

Lífeyrissjóðurinn veitir viðtöku iðgjaldi til greiðslu lífeyris vegna elli til æviloka, örorku eða andláts samkvætt nánari ákvæðum samþykktanna.

Bændur

Bændur eiga skylduaðild að lífeyrissjóðnum samkvæmt 3. gr. laga um sjóðinn og skulu allir bændur og makar þeirra er starfa að búrekstri vera sjóðfélagar. Ef makinn er ekki aðili að búrekstrinum og á ekki sjálfsagða fulla aðild að öðrum lífeyrissjóði skal veita honum aðild að sjóðnum óski hann þess skriflega. Bóndi er sá sem stundar búrekstur á lögbýli þar sem hann á lögheimili og búrekstur fellur undir atvinnugreinanúmer 01 og 02 í atvinnugreinaflokkun Hagstofu Íslands, sbr. ÍSAT 95 (Undanþegninir eru undirflokkar 01.4, 01.5 og 02.02.). Samkvæmt 4. mgr. sömu greinar er heimilt að veita þeim sem stunda búrekstur utan lögbýla og þeim sem ekki eiga lögheimili á bújörðum sínum aðild að sjóðnum enda hafi hlutaðeigandi meirihluta tekna sinna af búrekstri.

Launþegar

Launþegar er starfa við landbúnað skulu vera sjóðfélagar samkvæmt 3. mgr. 3. gr. enda eigi þeir ekki sjálfsagða aðild að öðrum lífeyrissjóði. Hafi sjóðfélagi (bóndi) atvinnutekjur af öðru en búrekstri og þessi störf veita ekki sjálfsagða aðild að öðrum lífeyrissjóði er honum heimilt að greiða iðgjöld af slíkum tekjum til sjóðsins samkvæmt 5. mgr. 3. gr. laganna.

Lífeyrisréttindi

Með iðgjaldagreiðslum til öflunar lífeyrisréttinda ávinnur sjóðfélagi sér og maka sínum og börnum eftir því sem við á rétt til ellilífeyris, örorkulífeyris, maka- og barnalífeyris. Réttur til töku ellilífeyris hefst þegar sjóðfélagi er orðinn 67 ára. Sjóðfélagi á rétt á örorkulífeyri og barnalífeyri, ef við á, ef hann verður fyrir orkutapi sem metið er 50% eða meira að uppfylltum ákveðnum skilyrðum. Andist sjóðfélagi eiga eftirlifandi maki og börn, yngri en 18 ára, rétt á lífeyri úr sjóðnum samkvætt nánari reglum.

Í samþykktum sjóðsins er kveðið nánar á um ávinnslu réttinda og var hún óháð aldri til ársloka 2006 en blönduð, þ.e. bæði jöfn og aldurstengd frá ársbyrjun 2007. Lífeyrissjóðurinn ábyrgist lífeyriskuldbindingar sínar með eignum sínum. Tryggingafræðileg úttekt á stöðu sjóðsins getur haft áhrif á lífeyrisréttindi sjóðfélaga því sjóðnum er skylt að auka eða skerða lífeyrisréttindi sjóðfélaga fari munur milli eigna og lífeyriskuldbindinga sjóðsins fram yfir tiltekin mörk.

2. Reikningsskilaaðferðir

Ársreikningurinn er í samræmi við lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, reglur um ársreikninga lífeyrissjóða og góða reikningsskilavenju. Við gerð ársreikningsins er í öllum meginatriðum fylgt sömu reikningsskilaaðferðum og á fyrra ári.

Sjóður og veltiinnlán eru færð undir liðnum aðrar eignir í efnahagsreikningi. Um er að ræða þær innstæður í fjármálastofnunum sem ekki eru háðar takmörkunum á notkun og sem bundnar eru til þriggja mánaða eða skemmri tíma. Bankainnstæður sem bundnar eru lengur en 3 mánuði eru færðar undir liðnum fjárfestingar í efnahagsreikningi.

Fullnustueignir

Fullnustueignir eru eignir sem sjóðurinn hefur leyst til sín vegna vanskila lántakenda. Fullnustueignir eru undir liðunum aðrar fjárfestingar og eru metnar á kostnaðarverði eða áætluðu markaðsverði, hvort sem lægra reynist.

Verðbréfaeign

Verðbréfaeign sjóðsins skiptist í verðbréf með breytilegum tekjum, verðbréf með föstum tekjum, eignarhluta í hlutdeildarfélögum, veðlán og önnur útlán. Skilgreiningar á framangreindri flokkun ásamt matsaðferðum sem beitt er við hvern lið fjárfestinga eru eftirfarandi:

Verðbréf með breytilegum tekjum

Verðbréf með breytilegum tekjum eru framseljanleg verðbréf svo sem hlutabréf, hlutdeildarskírteini og önnur slík verðbréf með breytilegum tekjum eða verðbréf sem háð eru afkomu útgefanda. Þau verðbréf með breytilegum tekjum sem skráð eru á skipulegum verðbréfamarkaði, þar með taldir innlendir og erlendir verðbréfasjóðir, eru eignfærð á markaðsverði í árslok, en það telst vera verðið á síðasta skráningardegi ársins. Óskráð bréf eru metin á kaupverði eða markaðsverði, liggi það fyrir á einstökum bréfum.

Verðbréf með föstum tekjum

Verðbréf með föstum tekjum eru framseljanleg skuldabréf og önnur verðbréf með föstum tekjum sem gefin eru út af lánastofnunum, opinberum aðilum eða öðrum félögum. Hér er átt við bréf sem t.d. eru bundin við vísitölu eða gengi gjaldmiðla hvort sem vextir eru fastir eða hafa tiltekna vaxtavíðmiðun. Verðbréf með föstum tekjum eru færð til eignar miðað við ávöxtunarkröfu þeirra á kaupdegi. Afleiðutengd skuldabréf eru færð til eignar á markaðsverði.

Eignarhlutar í hlutdeildarfélögum

Eignarhlutar sjóðsins í hlutdeildarfélögum eru færðir í samræmi við hlutdeild sjóðsins í eigin fé þeirra.

Veðlán

Útlán til sjóðfélaga eru færð til eignar með áföllnum vöxtum miðað við vaxtakjör þeirra. Veðlán eru færð niður í efnahagsreikningi vegna óvissu um innheimu. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftareikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Reiknuð er almenn niðurfærsla þar sem sérstakar áhættur hafa verið metnar.

Önnur útlán

Í þessum flokki eru eldri lán til Lánasjóðs landbúnaðarins með ábyrgð ríkisins ásamt lánunum til Veðdeildar Búnaðarbankans einnig með ríkisábyrgð. Bréfin eru færð til eignar miðað við ávöxtunarkröfu þeirra á kaupdegi.

Meðhöndlun verðtryggðra og erlendra eigna

Eignir og skuldir sem bundnar eru vísitölu eða gengi erlendra gjaldmiðla eru færðar upp miðað við verðlag eða gengi í árslok. Rekstrartekjur og gjöld í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð á gengi viðskiptadags.

Aðrar reikningsskilaaðferðir sem snerta einstök efnisatriði ársreikningsins eru tilgreindar í skýringum hér á eftir.

3. Iðgjöld

Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilagreinum sem borist hafa sjóðnum. Áætlað er fyrir ógreiddum iðgjöldum í árslok m.v. fyrri reynslu og eru þau eignfærð sem kröfur í efnahagsreikningi. Iðgjöld sjóðfélaga eru 4% af launum og mótframlög vinnuveitenda 8%. Sjálfstæðir atvinnurekendur greiða bæði hlut launþega og launagreiðanda auk þess sem greiða þarf 0,13% af iðgjaldsstofni vegna VIRK endurhæfingarsjóðs.

Lög um sjóðinn kveða á um að mótframlag á móti iðgjöldum bænda skuli greitt af sjóðfélögum nema samið sé um greiðslu þess úr ríkissjóði í búvörusamningi eða með öðrum sambærilegum hætti. Síðast kom framlag úr ríkissjóði í fjáráukalögum 2010 sem nýtt var til greiðslu á hálfu mótframlagi til sjóðsins 2011 og 2012. Framlög ríkisins til sjóðsins hafa nú alfarið fallið niður og þarf því að krefja bændur sjálfa um greiðslu fulls mótframlags vegna tekna á árinu 2013. Í tölum hvers árs yfir mótframlög er 8% framlagið sýnt auk óráðstafaðs framlags.

4. Réttindaflutningar, endurgreiðslur og framlag ríkis til jöfnunar örorkubyrði

Iðgjöld eru endurgreidd til þeirra sem hafa náð 70 ára aldri, eru ekki sjóðfélagar skv. ákvæðum 1. mgr. 3. gr. laga nr. 12/1999 svo og til dánarbúa og greiðenda undir 16 ára aldri. Ennfremur eru endurgreidd mótframlög launagreiðenda á móti þeim launþegaiðgjöldum sem endurgreidd eru. Endurgreiðslur voru óverulegar á árinu.

Réttindaflutningar frá sjóðnum voru óverulegir.

Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði er hluti af tryggingagjaldi vegna launa og rennur til lækkunar og jöfnunar á örorkubyrði milli lífeyrissjóða. Framlag ríkisins fyrir árið 2013 nam 12 mkr.

5. Lífeyrir

Undir lífeyri falla lífeyrisgreiðslur sjóðsins, það er ellilífeyrir, makalífeyrir, örorkulífeyrir og barnalífeyrir.

Lífeyrir greinist þannig:	Eftirlaun skv. áunnum réttindum	Umsjónarnefnd eftirlauna skv. II. kafla 12/1999	Samtals 2013	Samtals 2012
Ellilífeyrir	1.010.464.173	250.086	1.010.714.259	1.014.950.823
Makalífeyrir	86.653.379	22.009.399	108.662.778	117.137.502
Örorkulífeyrir	96.337.446	0	96.337.446	88.691.233
Barnalífeyrir	3.634.775	0	3.634.775	3.800.809
Lífeyrir alls.....	1.197.089.773	22.259.485	1.219.349.258	1.224.580.367

Lífeyrisframlag ríkissjóðs

Samkvæmt 10. gr. laga nr. 12/1999 um Lífeyrissjóð bændna skal ríkissjóður greiða lífeyri þeirra bændna, sem taka lífeyri skv. II. kafla sömu laga.

6. Rekstrarkostnaður

Rekstrarkostnaði sjóðsins er skipt á fjárfestingargjöld og rekstrarkostnað eftir því hvort um er að ræða kostnað við eignaumsýslu eða annan rekstur sjóðsins.

7. Sérstakt gjald til ríkissjóðs

Við álagningu opinberra gjalda 2012 greiddu lífeyrissjóðir sérstakt gjald í ríkissjóð sem nam 0,0814% af hreinni eign til greiðslu lífeyris, sbr. 39. gr. laga nr. 129/1997, eins og hún var í lok næstliðins árs. Gjaldldagi var 1. nóvember 2012 en gjalddagi fyrirframgreiðslu var 31. desember 2011 og miðast sú greiðsla við hreina eign til greiðslu lífeyris eins og hún var í árslok 2010.

8. Gjald lífeyrissjóða til VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs

Samkvæmt 1. mgr. bráðabirgðaákvæðis XII. laga nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, skulu lífeyrissjóðir greiða gjald sem samsvarar 0,13% af samanlögðum iðgjaldastofni allra sjóðfélaga til VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs. Fyrsta greiðslan var reiknuð af iðgjaldsstofni októbermánaðar 2012.

9. Tekjur af eignarhlutum

Undir tekjur af eignarhlutum fellur arður af hlutabréfum, söluhagnaður og óinnleystur gengismunur af hlutabréfum, bæði vegna breytinga á gengi bréfanna og gengi erlendra gjaldmiðla.

10. Vaxtatekjur og gengismunur

Undir vaxtatekjur og gengismun falla vaxtatekjur af verðbréfum með föstum tekjum, veðlánnum, auk vaxtatekna af iðgjöldum og innlánnum. Þá fellur undir þennan lið gengismunur af verðbréfum með föstum tekjum í erlendum gjaldmiðlum og breytingar á verði innlendra og erlendra hlutdeildarskírteina.

Vaxtatekjur og gengismunur greinast þannig:

	2013	2012
Vaxtatekjur af bankainnstæðum.....	25.516.667	10.793.352
Gengismunur af erlendum gjaldeyrisreikningum.....	9.162.809	82.506.382
Dráttarvextir af iðgjöldum.....	7.450.355	6.198.916
Lántökupóknun sjóðfélagalána að frádregnum kostnaði við verðmat jarða.....	2.835.000	(75.827)
Vaxtatekjur og gengismunur af verðbréfum.....	2.077.861.665	1.948.726.984
	<u>2.122.826.496</u>	<u>2.048.149.807</u>

Fjárfestingar**11. Verðbréf með breytilegum tekjum:**

	2013	2012
Eignarhlutar í innlendum hlutafélögum.....	1.061.883.258	914.254.920
Eignarhlutar í erlendum hlutafélögum.....	107.352.472	68.178.516
Hlutdeildarskírteini í innlendum verðbréfasjóðum.....	5.565.808.283	4.679.008.356
Hlutdeildarskírteini í erlendum verðbréfasjóðum.....	4.511.490.154	4.292.256.494
	<u>11.246.534.167</u>	<u>9.953.698.286</u>

12. Eignarhlutar í innlendum félögum:

Skráð félög í Kauphöll Íslands:	Hlutdeild	Nafnverð	Markaðsverð
Hagar hf.....	0,44%	5.334.046	204.827.366
N1 hf.....	0,32%	3.161.379	59.750.063
Reginn hf.....	0,73%	9.539.335	148.336.659
			<u>412.914.088</u>

Óskráð innlend hlutabréf:

Atorka Group hf.....	0,10%	2.261.758	3.867.606
Edda slhf.....	1,84%	75.107	1.680.000
Eignarhaldsfélag lífeyrissjóða um verðbréfaþing.....	2,57%	128.480	153.185
Eik fasteignafélag.....	0,32%	5.274.003	26.633.715
Fast-1 slhf.....	1,28%	17.360.562	17.360.562
FL Group hf.....	0,01%	717.736	1.234.506
Horn II slhf.....	1,23%	122.895	12.289.534
Jarðvarmi GP ehf.....	1,08%	43.120	56.056
Jarðvarmi slhf.....	1,03%	126.356	146.067.536
Kjölfesta slhf.....	2,50%	26.310.772	26.310.772
Reiknistofa lífeyrissjóðanna.....	3,05%	3.370.250	6.248.413
SF1 GP ehf.....	1,20%	6.000	4.680
SF1 slhf.....	1,21%	84.933	124.256.979
Skipti hf.....	0,33%	31.810.642	109.746.715
Advania hf.....	0,11%	668.594	3.342.970
SRE 1 slhf.....	1,87%	274.687	34.352.356
SRE II slhf.....	3,66%	1.103.581	135.354.210
SRE I GP ehf.....	1,88%	9.375	9.375
Samtals.....			648.969.170
Eignarhlutar í innlendum félögum alls.....			1.061.883.258

13. Eignarhlutar í erlendum félögum:

Erlend félög skráð á markaði:	Gjaldmiðill	Hlutdeild	Markaðsverð
BankNordik P/F.....	DKK	0,35%	96.801.164
			96.801.164
Óskráð erlend félög:			
Health Holding S.A.....	SEK	3,93%	9.163.808
Uppspretta Icelandic Cap.Ven.....	ISK	1,51%	1.387.500
			10.551.308
Eignarhlutar í erlendum félögum alls.....			107.352.472
Hlutabréfaeign alls.....			1.169.235.730

14. Hlutdeildarskírteini

Innlendir verðbréfasjóðir:

Sjóðir með hlutabréfum.....	991.159.886
Sjóðir með skuldabréfum.....	4.574.648.397
	5.565.808.283

Erlendir verðbréfasjóðir:

Sjóðir með hlutabréfum.....	4.373.368.173
Sjóðir með skuldabréfum.....	138.121.981
	4.511.490.154
Hlutdeildarskírteini alls.....	10.077.298.437

15. Hlutdeildarskírteini, sundurliðun

Innlendir verðbréfasjóðir með innlendum hlutabréfum:

Stefnir - ÍS 15.....	991.159.886
	<u>991.159.886</u>

Innlendir verðbréfasjóðir með skuldabréfum:

Sjóður 1 - skuldabréf.....	165.001.895
Sjóður 11 - fyrirtækjabréf.....	73.037.928
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður langur.....	1.744.960.988
Kaupþing Hávaxtasjóður.....	3.505.847
Stefnir - ÍS 5.....	458.072.883
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður millilangur.....	451.052.762
Stefnir - Ríkisskuldabréf verðtryggð.....	1.527.660.578
Stefnir Íslenski Athafnasjóðurinn I.....	23.429.716
Stefnir - Lausafjársgjóður II.....	101.231.675
Stefnir Multi Strategy Fund.....	19.963.285
Fyrirtækjabréf Landsbankans.....	6.730.840
	<u>4.574.648.397</u>
Innlendir verðbréfasjóðir alls.....	<u>5.565.808.283</u>

Erlendir verðbréfasjóðir með hlutabréfum

Skráðir sjóðir í EUR:

Gjaldmiðill

JPMorgan Fleming EUR Liquidity Fund.....	EUR	467.300.525
Katla Manager Selection - Global Equity.....	EUR	3.240.378.798
Katla-Fund Global Value.....	EUR	261.726.163
		<u>3.969.405.486</u>

Skráðir sjóðir í USD:

JPMorgan Fleming USD Liquidity Fund.....	USD	403.962.687
		<u>403.962.687</u>

Erlendir verðbréfasjóðir með hlutabréfum alls.....	<u>4.373.368.173</u>
--	----------------------

Erlendir verðbréfasjóðir með skuldabréfum

Skráðir sjóðir í EUR:

JPMorgan Liquidity Funds - EUR Governm. Liquidity.....	EUR	27.982.938
		<u>27.982.938</u>

Skráðir sjóðir í USD:

JPMorgan F Liq Funds USD Treasury Liq.....	USD	100.826.005
Pimco Global Investors Series-US Governm. Money mark.....	USD	9.313.038
		<u>110.139.043</u>

Erlendir verðbréfasjóðir með skuldabréfum alls.....	<u>138.121.981</u>
---	--------------------

Erlendir verðbréfasjóðir alls.....	<u>4.511.490.154</u>
------------------------------------	----------------------

Verðbréfasjóðir samtals.....	<u>10.077.298.437</u>
------------------------------	-----------------------

16. Verðbréf með föstum tekjum

Skuldabréf með ríkisábyrgð:	Gjaldmiðill	2013	2012
Byggðastofnun.....	ISK	60.017.140	55.593.400
Húsbréf.....	ISK	181.503.086	188.911.403
Húsnæðisbréf.....	ISK	1.490.272	2.797.888
Íbúðabréf.....	ISK	7.167.395.507	7.480.417.786
Landsbanki Íslands (Lánasjóður landbúnaðarins).....	ISK	614.896.640	649.664.551
Ríkisbréf.....	ISK	1.254.180.316	1.517.156.025
Önnur skuldabréf með ríkisábyrgð.....	ISK	489.944.500	483.914.740
Önnur skuldabréf með ríkisábyrgð.....	USD	384.817.411	428.243.905
		<u>10.154.244.872</u>	<u>10.806.699.698</u>
Önnur skuldabréf í innlendum gjaldmiðli:			
Skuldabréf sveitarfélaga.....	ISK	963.218.712	1.038.712.147
Skuldabréf fjármálastofnana.....	ISK	146.423.780	181.078.345
Skuldabréf fyrirtækja.....	ISK	1.714.473.650	1.359.165.046
		<u>2.824.116.142</u>	<u>2.578.955.538</u>
Önnur skuldabréf í erlendum gjaldmiðli:			
Erlend skuldabréf fyrirtækja.....	USD	360.571.539	9.697.878
Erlend skuldabréf lánastofnana.....	USD	0	2.115.973
		<u>360.571.539</u>	<u>11.813.851</u>
Önnur skuldabréf alls.....		<u>3.184.687.681</u>	<u>2.590.769.389</u>
Verðbréf með föstum tekjum alls.....		<u>13.338.932.553</u>	<u>13.397.469.087</u>

17. Aðrar upplýsingar

Framtaks- og fasteignafjárfestingar

Lífeyrissjóður bændna hefur undanfarin ár gert samninga um fjárfestingar í framtakssjóðum (private equity funds). Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta fyrir ákveðna fjárhæð, sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Útistandandi skuldbinding er 691,7 mkr. í lok árs 2013.

Fullnustueignir

Lífeyrissjóður bændna hefur orðið að leysa til sína tvær eignir og er bókfært virði fullnustueigna nú 76 mkr.

Hlutdeildarfélag

18. Eignarhlutar í hlutdeildarfélagi

Eignarhlutar sjóðsins í hlutdeildarfélagum eru færðir í samræmi við hlutdeild félagsins í eigin fé þeirra.

Sjóðurinn á í einu hlutdeildarfélagi, Jökum-Verðbréfum hf., sem er að jöfnu í eigu þriggja lífeyrissjóða og er hlutur sjóðsins 10 mkr. af 30 mkr. hlutafé félagsins.

Eignarhlutdeildin þróaðist þannig:	2013	2012
Bókfært verð í ársbyrjun.....	12.374.518	11.120.036
Hlutdeild í afkomu.....	0	1.254.482
Bókfært verð í lok árs.....	<u>12.374.518</u>	<u>12.374.518</u>

Veðlán

19. Veðlán greinast þannig:

	2013	2012
Skuldabréf einstaklinga/sjóðf.....	1.687.672.377	1.730.220.512
Varúðarniðurfærsla v/sjóðfélagalána.....	(50.000.000)	(35.040.157)
	<u>1.637.672.377</u>	<u>1.695.180.355</u>
Varúðarniðurfærsla vegna sjóðfélagalána sundurliðast þannig:		
	2013	2012
Niðurfærsla 1.1.....	35.040.157	35.040.157
Hækkun niðurfærslu.....	14.959.843	0
	<u>50.000.000</u>	<u>35.040.157</u>

Önnur útlán

20. Önnur útlán greinast þannig:

	2013	2012
Landsbanki Íslands (Lánasjóður landbúnaðarins).....	69.168.570	117.442.000
Veðdeild Búnaðarbanka.....	10.404.541	13.900.619
	<u>79.573.111</u>	<u>131.342.619</u>

21. Fjárfestingar skiptast þannig eftir gjaldmiðlum:

	ISK	Í erl. gjaldm.	Samtals
Verðbréf með breytilegum tekjum.....	6.629.079.041	4.617.455.126	11.246.534.167
Verðbréf með föstum tekjum.....	12.593.543.603	745.388.950	13.338.932.553
Eignarhlutar í hlutdeildarfélagum.....	12.374.518	0	12.374.518
Veðlán.....	1.637.672.377	0	1.637.672.377
Önnur útlán.....	79.573.111	0	79.573.111
Bankainnstæður.....	46.853.000	0	46.853.000
Aðrar fjárfestingar.....	75.982.131	0	75.982.131
	<u>21.075.077.781</u>	<u>5.362.844.076</u>	<u>26.437.921.857</u>
Hlutfallsleg skipting	79,72%	20,28%	100%
Erlendir gjaldmiðlar sundurliðast sem hér segir:			
EUR.....			3.997.388.424
USD.....			1.259.490.680
DKK.....			96.801.164
SEK.....			9.163.808
			<u>5.362.844.076</u>

22. Markaðsverð fjárfestinga sjóðsins

Markaðsverð fjárfestinga sjóðsins er áætlað kr. 27.619 m.kr. eða 1.181 mkr. hærra en bókfært verð þeirra.

23. Iðgjaldakröfur:

Tekjufærð áætlun um ókomin iðgjöld vegna ársins 2013	41.465.478
Rsk innheimta iðgjalda vegna ársins 2012 með eindaga í febrúar 2013	8.946.143
Ógreiddar kröfur í lögfræðimeðferð	10.737.826
Innheimt iðgjöld með gjalddaga 10. janúar 2014	33.453.307
Aðrar ógreiddar kröfur	29.954.607
	<u>124.557.361</u>

24. Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir

Húsgögn, tölvur og tæki eru færð til eignar í ársreikningi sem rekstrarfjármunir og afskrifuð á fimm árum.

Rekstrarfjármunir greinast þannig:

Eignir 31.12.2012	1.462.722
Kaup á árinu 2013	1.034.984
Afskrifað á árinu 2013	(490.966)
	<u>2.006.740</u>

25. Ýmsar skuldir

Ýmsar skuldir greinast þannig:

	2013	2012
Ógreiddir reikningar vegna desembermánaðar	17.457.553	11.755.433
	<u>17.457.553</u>	<u>11.755.433</u>

26. Skuldir við lánastofnanir

Gjaldeyrirvarnarsamningar og vaxtaskiptasamningar við Landsbanka, Kaupþing og Glitni hafa nú verið gerðir upp og hefur þeim að mestu verið skuldajafnað á móti kröfum sjóðsins á bankana. Enn ríkir þó óvissa um tvö skuldabréf hjá Glitni banka og með hvaða hætti þau verða gerð upp. Bókfærð krafa bankans á hendur sjóðnum er 68,2 mkr. en LSB telur sig eiga rétt á skuldajöfnun upp á 62 mkr. á móti þeirri skuld.

27. Tryggingafræðileg athugun

Samkvæmt niðurstöðu tryggingafræðilegrar athugunar á stöðu lífeyrissjóðsins í árslok 2013, miðað við 3,5% ársvexti eru endurmetnar eignir 677 mkr. lægri en áfallnar skuldbindingar eða -2,46% og 1.682 mkr. lægri en heildarskuldbindingar eða -4,96%

	Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Eignir:			
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	27.337.987.379	0	27.337.987.379
Núvirði verðbréfa, hækkun.....	672.380.141	0	672.380.141
Núvirði framtíðariðgjalda.....	0	5.418.361.490	5.418.361.490
Lækkun vegna fjárfestingargjalda.....	(1.170.708.477)	0	(1.170.708.477)
	<u>26.839.659.043</u>	<u>5.418.361.490</u>	<u>32.258.020.533</u>
Skuldbindingar:			
Ellilífeyrir.....	24.114.354.390	5.240.857.040	29.355.211.430
Örorkulífeyrir.....	1.262.226.543	638.790.356	1.901.016.899
Makalífeyrir.....	1.502.030.142	187.504.412	1.689.534.554
Barnalífeyrir.....	11.640.900	87.356.094	98.996.994
Rekstrarkostnaður.....	626.047.946	269.434.854	895.482.800
	<u>27.516.299.921</u>	<u>6.423.942.756</u>	<u>33.940.242.677</u>
Eign umfram skuldbindingar.....	(676.640.878)	(1.005.581.266)	(1.682.222.144)
Í hlutfalli af skuldbindingum.....	(2,46%)	(15,65%)	(4,96%)

Önnur mál**28. Laun og tengd gjöld greinast þannig:**

	2013	2012
Laun starfsfólks	38.072.818	39.111.523
Laun stjórnar og endurskoðunarnefndar.....	5.341.140	4.876.200
Launatengd gjöld	8.810.577	9.030.763
	<u>52.224.535</u>	<u>53.018.486</u>
Meðalfjöldi stöðugilda	5,00	4,95

29. Heildarlaun og þóknanir til stjórnenda sjóðsins greinast þannig:

	2013
Skúli Bjarnason, stjórnarformaður.....	1.621.620
Guðrún Lárusdóttir, stjórnarmaður	810.810
Halldóra Friðjónsdóttir, stjórnarmaður.....	810.810
Vigdís M. Sveinbjörnsdóttir, stjórnarmaður.....	810.810
Örn Bergsson, stjórnarmaður.....	969.570
Ólafur K. Ólafs, framkvæmdastjóri.....	12.301.524

30. Þóknun til endurskoðenda

Þóknun PricewaterhouseCoopers ehf, ytri endurskoðenda sjóðsins, nam 1.565 þús. kr. og þóknun Ernst & Young vegna innri endurskoðunar nam 3.674 þús. kr.

31. Kennitölur

	2013	2012	2011	2010	2009
Ávöxtun:					
Nafnávöxtun.....	9,6%	10,4%	8,5%	7,1%	9,5%
Hrein nafnávöxtun.....	9,5%	10,2%	8,3%	6,8%	9,2%
Hrein raunávöxtun.....	5,6%	5,5%	2,9%	4,1%	0,6%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
síðastliðin 5 ár	3,7%	(1,4%)	(2,6%)	(1,6%)	(0,6%)
síðastliðin 10 ár.....	2,2%	2,7%	1,6%	1,0%	0,4%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráð vbr. m. breyttil. tekjum.....	37,9%	37,9%	40,2%	45,3%	50,0%
Skráð vbr. m. föstum tekjum.....	45,6%	48,4%	45,3%	43,4%	37,4%
Óskráð verðbr. m. brl. tekjum ...	4,7%	1,6%	1,1%	0,3%	3,0%
Óskráð verðbr. m. föstum tekj. ..	4,9%	4,8%	5,4%	2,9%	1,8%
Veðlán	6,2%	6,7%	7,2%	7,0%	6,4%
Önnur útlán	0,3%	0,5%	0,8%	1,0%	1,3%
Bankainnstæður	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aðrar fjárfestingar	0,3%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í ísl. krónum	79,7%	81,0%	82,3%	81,5%	75,9%
Eignir í erl. gjaldmiðlum	20,3%	19,0%	17,7%	18,5%	24,1%
Fjöldi:					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	2.592	2.657	2.820	2.822	2.898
Fjöldi lífeyrisþega.....	3.578	3.554	3.507	3.507	3.541
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Ellilífeyrir	84,4%	84,7%	83,7%	84,4%	81,5%
Örorkulífeyrir	8,0%	7,4%	7,9%	6,8%	9,8%
Makalífeyrir	7,2%	7,5%	8,1%	8,4%	8,3%
Barnalífeyrir	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%
Lífeyrisbyrði	203,9%	229,4%	228,8%	205,1%	195,9%
Tryggingafræðileg athugun:					
Hrein eign umfram					
áfallnar skuldbindingar	(2,5%)	(2,4%)	(9,9%)	(8,8%)	(10,4%)
Hrein eign umfram					
heildarskuldbindingar	(5,0%)	(4,6%)	(12,3%)	(11,9%)	(13,3%)
Skilgreiningar:					
Fjöldi sjóðfélaga	Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjald á reikningsárinu.				
Fjöldi lífeyrisþega	Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fékk greiddan lífeyri á reikningsárinu.				
Lífeyrisbyrði	Lífeyrisbyrði sýnir hlutfall lífeyrisgreiðslna af iðgjöldum.				

Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments 2013

	2013	2012
Premiums		
Members	195.271.900	168.436.310
Employers	378.873.070	341.014.319
Transfer of rights and repayments	1.089.144	(222.199)
Government contribution to equalize disability burden	11.895.309	12.972.011
	<u>587.129.423</u>	<u>522.200.441</u>
Pensions		
Pensions	1.219.349.258	1.224.580.367
Received from the Retirement Committee	(22.259.485)	(27.086.974)
Other direct expense due to disability pension	277.964	230.550
	<u>1.197.367.737</u>	<u>1.197.723.943</u>
Investment income		
Revenues from building ownership	414.260.549	467.434.632
Interest income and exchange-rate difference	2.122.826.496	2.048.149.807
Provision for securities	(14.959.843)	0
Other investment income	1.319.292	350.000
	<u>2.523.446.494</u>	<u>2.515.934.439</u>
Investment expenses		
General and administrative expenses	92.322.433	75.283.130
	<u>92.322.433</u>	<u>75.283.130</u>
Operating expenses		
General and administrative expenses	36.820.215	36.691.062
	<u>36.820.215</u>	<u>36.691.062</u>
Other expenses	4.968.610	930.055
Changes of net assets during the year	1.779.096.922	1.727.506.691
Net assets from previous year	<u>25.558.890.457</u>	<u>23.831.383.766</u>
Net assets for pension payments at year end	<u><u>27.337.987.379</u></u>	<u><u>25.558.890.457</u></u>

Balance Sheet December 31, 2013

	31.12.2013	31.12.2012
Assets		
Investments		
Variable income securities	11.258.908.685	9.966.072.804
Fixed income securities	13.336.184.010	13.397.469.087
Mortgages	1.637.672.377	1.695.180.355
Other investments	205.156.785	148.660.864
Investments	<u>26.437.921.857</u>	<u>25.207.383.110</u>
Accounts receivable (claims)		
Claims against employers	124.557.361	61.400.835
Other claims	64.671.148	44.369.930
Claims	<u>189.228.509</u>	<u>105.770.765</u>
Other assets		
Operating assets and other tangible assets	2.006.740	1.462.722
Cash and bank deposits	794.501.016	341.295.780
Other assets	<u>796.507.756</u>	<u>342.758.502</u>
Total assets	<u>27.423.658.122</u>	<u>25.655.912.377</u>
Liabilities		
Commercial liabilities		
Short - term liabilities	85.670.743	97.021.920
	<u>85.670.743</u>	<u>97.021.920</u>
Total liabilities	<u>85.670.743</u>	<u>97.021.920</u>
Net assets for pension payments at year end	<u>27.337.987.379</u>	<u>25.558.890.457</u>

Cash Flow Statement 2013

	2013	2012
Inflows		
Premiums	526.437.383	496.511.451
Investment income	202.648.364	255.417.795
Installments on bonds	1.053.307.387	1.038.245.026
Variable income securities sold	3.308.871.118	6.393.270.630
Fixed income securities sold	1.498.553.017	833.716.862
	<u>6.589.817.269</u>	<u>9.017.161.764</u>
Outflows		
Pension	1.197.372.055	1.195.162.558
Investment expenses	54.944.296	26.135.135
Operating expenses	85.335.808	104.905.270
Other outflow	5.349.113	1.009.940
	<u>1.343.001.272</u>	<u>1.327.212.903</u>
Disposable resources to purchase securities and other investments	<u>5.246.815.997</u>	<u>7.689.948.861</u>
Investment in securities and other investments		
Investment in variable income securities	3.592.256.491	5.383.500.651
Investment in fixed income securities	1.155.887.806	2.039.826.129
New mortgage loans	24.000.000	27.000.000
Other investments	21.466.464	9.533.969
	<u>4.793.610.761</u>	<u>7.459.860.749</u>
Increase (decrease) in cash	<u>453.205.236</u>	<u>230.088.112</u>
Cash at beginning of year	<u>341.295.780</u>	<u>111.207.668</u>
Cash at end of year	<u><u>794.501.016</u></u>	<u><u>341.295.780</u></u>

Selected Financial Indicators

	2013	2012	2011	2010	2009
Rate of return:					
Nominal rate of return.....	9,6%	10,4%	8,5%	7,1%	9,5%
Net nominal rate of return.....	9,5%	10,2%	8,3%	6,8%	9,2%
Net real rate of return.....	5,6%	5,5%	2,9%	4,1%	0,6%
Average net real rate of return					
5 years average.....	3,7%	(1,4%)	(2,6%)	(1,6%)	(0,6%)
10 years average.....	2,2%	2,7%	1,6%	1,0%	0,4%
Investments, ratios:					
Listed variable income securities.....	37,9%	37,9%	40,2%	45,3%	50,0%
Listed fixed income securities.....	45,6%	48,4%	45,3%	43,4%	37,4%
Unlisted variable income securities.....	4,7%	1,6%	1,1%	0,3%	3,0%
Unlisted fixed income securities.....	4,9%	4,8%	5,4%	2,9%	1,8%
Mortgage loans	6,2%	6,7%	7,2%	7,0%	6,4%
Other investments	0,8%	0,6%	0,8%	1,0%	1,3%
Assets Composition:					
Assets in Icelandic krona	79,7%	81,0%	82,3%	81,5%	75,9%
Assets in foreign currencies	20,3%	19,0%	17,7%	18,5%	24,1%
Members:					
Number of active fund members.....	2.592	2.657	2.820	2.822	2.898
Number of pensioners.....	3.578	3.554	3.507	3.507	3.541
Specification of paid pensions, ratios:					
Old-age pension	84,4%	84,7%	83,7%	84,4%	81,5%
Disability pension	8,0%	7,4%	7,9%	6,8%	9,8%
Pension to surviving spouse	7,2%	7,5%	8,1%	8,4%	8,3%
Children pension	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%
Financial status according to actuarial assessment					
Net assets					
exceeding accrued commitments	(2,5%)	(2,4%)	(9,9%)	(8,8%)	(10,4%)
Net assets					
exceeding total commitments	(5,0%)	(4,6%)	(12,3%)	(11,9%)	(13,3%)

